

ški monopolistični kapital zlasti v
industriji tkanin in prehrane n

Tudi D'Este v ječi jih vznemirja

Medtem ko se v šovinističnem toboru še niso znašli zaradi zmede po klavrnem polomu promajškega črta na Velikem trgu in vseh ostalih 67 nameranih pridružitvi DZ, skuša sedaj to zmedo zakriti »Voce libera« in drugo njej podobno šovinistično časopisje. Namesto da bi malo bolj na široko popisali ta njihovi bodni poskusi, da bi praznovati delovni praznike, so se takoj po prvem maju vrgli na fantazijska poročila, da bi fantazijskega CLN iz Istre. Pri prinašanju fantazijskih poročil iz Istre, kjer naj bi napadali »titini« Italijane, so posebno odlikuje »Voce«. Da pa bi izmislili tudi poročila iz izmisljenih držav, da so te dni na ulicah tovariša Bruna D'Esteja, ki je sedaj zaprt v tržaškem Corneu, odnesli pohitro v stanovanju nekake Derosija iz Izole, ki je sedaj asil.

Morda bo to znak za kako novo obliko proti D'Esteju, čeprav je tudi ta izmisljena, kako so bile vse druge, katere so pred sodiščem nastopale lažne priče.

Tržačani in patent »Voce libera«

Ze dalj časa širi fantazijsko časopisje nekatere vesti o izdaji novih osebnih izkaznic na Tržaškem omenjujo po angloameriško vojaško upravo. No v tork je »Voce libera« prinesla podobno poročilo, vendar opremljeno s nekaterimi podrobnostmi, da bodo te izkaznice začeli izdajati prihodnji mesec. Ker pa njo in njeno fantazijsko družino skrbijo slovo-komunisti, je vse to opremljeno s poročili, da teh izkaznic ne bo mogoče ponarejati, ker na bodo baje slike na njih pripetile ali nalepljene, pač pa da bodo te tiskane s dokumentom, urej, poleg tega pa da bodo iste prošnje kot vodni tisk na bankovcih. Temu patentu, ki bo po pisanju časopisa, napravil red glave oseb, ki so prišli po letu 1945 in onih, ki se lahko infiltrirajo s ponarejenimi dokumenti, se morajo Tržačani zahvaliti nekemu Dr. Barri, Napolitanu po rodu (sedaj morda se potrjuje, da bi bil nekemu Tržačanu).

Vsekdo, kije to vest prebral, je po pisanju tega časopisa takoj opazil, da »Voce libera« meri na naše ljudi, Tržačane Slovence, katerih se je samo en del po dolgotrajnem bivanju v rodni zemlji vrnil domov v Trst, kljub vsemu nasprotovanju in zaprekam vsega tukajšnjega upravnega aparata, pretežeta s šovinistično miselnostjo in okupacijskih oblik. Zato je razumljivo, da ima patent tega napolitanskega doktorja kaj malo opravka s slovo-komunisti, neizmerno več pa ga imel z vsi ono armado tujcev, ki so se deloma pred vojno, med njo in po 1945 pa kot esuli priključili v Trst in danes sestavljajo državotvorno »Voce libera«. Če pa ta patent bi bil zadostil potrebam, bo potreben moč, ki bo enomogočilo ponarejanje podatkov o gibanju prebivalstva na anagrafskem uradu.

ALI SI ŽE NAROČNIK PRIMORSKEGA DNEVNIKA?

GLAVNI ODBOR ZIZ

Kultura

KNJIGE - GLEDALISCE - KONCERTI
RAZSTAVE - FILMI - KRITIKE - DRUGO

Ameriški družinski koledar za leto 1948

Jugoslovanska delavska tiskovna družba v Chicagu je izdala letos svoj 3. koledar, ki tako po vsebini, kakor po zunanji opremitvi dosega in v kakem oziru tudi prekorači vse prejšnje.

Urednik Franke Zajca je na prvi strani 10 stranih zbral zelo pestro vsebino, ki se deli na pripovedni del, pesmi, zgodovinske spise, članke in opise in na koledarski del. Poleg tega ima koledar še okrog 35 slik iz slovenskega in ameriškega življenja ter iz drugih držav. Mnogo slik je celostanskih.

V lepem oblikovanem delu je precej kajuhovih pesmi, ki so v tej knjigi največji in, poleg Kosovskih novel: »Maska«, skoro edini odnosi herojske borbe slovenskega naroda za svobodo. Vsa ostala proza pa je precej zastarala za novim časom in za prozo v stari domovini, razen morda nekaj člankov, med katerimi je Ehrenburgov: Vrnitev iz Amerike.

Poleg tega pa popolnoma pogrešamo opis življenja v novi Jugoslaviji, njeno herojsko borbo, da bi z lastnimi silami drgnili domov iz ruševin in osvarili petletni plan. Prav nič ni omenjena Primorska, njena borba za svobodo in priključitev njenega dela k Jugoslaviji. In vendar smo prepričani, da je med naročniki tega koledarja tudi mnogo Primorcev, ki jih te stvari zelo zanimajo, kakor bi jih zanimalo tudi upravljanje Trsta in sedanjih položaj v tem mestu. Potrebno bi bilo za prihodnji letnik več povezave s stano domovino, ker je treba pokazati slovenskim bralcem, ne samo novo pot Jugoslavije in njenih narodov, ampak tudi uspehe, ki so jih na tej poti že dosegli, ali jih nameravajo doseči v bližnji bodočnosti.

Slavnostni večer v Verdiju

V sredo zvečer je bila v Verdiju slavnostna predstava v čast Karla Micheluzzija, vodje igralske skupine, ki že teden dni s uspehom nastopa na desetak tega gledališča s komedijami v beneškem narečju.

Skupina se je predstavila tržaškemu občinstvu s novimi in stariimi komedijami, med katerimi so: »Gospodinja iz Padove«, Testoni: »Na bližnjici«, »Palata klepetanja« in »Balkoni na

TRŽAŠKI DNEVNIK

Provokatorski manevri DZ na škodo delovnega ljudstva

Danes se nadaljujejo na uradu za delo pogajanja glede sklenitve mezdne pogodbe za gradbeno stroko naše industrije in glede tovarniških odborov

Ni prvič, ko beležimo izvalno in izdajniško delovanje Delavske zbornice na škodo delovnega ljudstva s svojimi Enotnimi sindikati na čelu.

Izdajniška vloga Delavske zbornice je pač od samega osnovanja sem bila potrjena s številnimi primeri, ki so dobivali izraz v odločitvah, ki so jih izdajali v imenu delovnega ljudstva. Kakor ljudi v podpori, ki so je svojo vidno pasivnostjo (in kdo ve, koliko je bilo zakulisne podpore) izkazovali nečloveštvo in terorizem v službi istih protiljudskih interesov itd.

Razbičarje in protiljudska vloga Delavske zbornice torej ni bila nič drugega kot tista vloga, ki so ji namenili gospodarijo od njene ustanovitve, saj je tako krepko služila lokalnim agentom imperializma in imperializmu samega.

Enotni sindikati so na to vlogo Delavske zbornice, kateri so njeni gospodariji vseskozi dajali nacionalistično barvo, da bi lovili lahkovarne italijanske nacionaliste, o, poznejši od vsega začetka in nakazali jasno vse posledice, ki jih utedeje izvajati prav izdajniško delovanje pсевдосindikalskih.

Vsak tisti, ki je morda kdaj koli očital Enotnim sindikatom, ker ni nikoli pregledal situacije do dna, demagogije, je lahko ob pogledu na uradu za delo glede sklenitve mezdne pogodbe za našo industrijo in glede tovarniških odborov ter drugih vprašanih spoznal vso pravilnost trditve in razumljivo tudi vso pravilnost borbe Enotnih sindikatov.

Kakor je znano, je Delavska zbornica pri pogajanjih glede sklenitve novih mezdnih pogodb za uradništvo naše industrije predlagala svojo predložit, s katerim so se delodajalci v blistavo dočela strinjali in oporekali le zaradi lepšega. Na

Italijanske žene ženam Doline in Piščancev

Zveza antifašističnih žena Tržaškega ozemlja je prejela od Zveze italijanskih žena sledeče pismo:

Dragi prijateljice! Sprejmite našo najiskrenejšo zahvalo za vsa prekrasna darila, ki ste nam jih ob priliki vašega ustanovnega kongresa poslale. Prosimo vas, da se v našem imenu zahvalite vsem prijateljicam iz Doline in Piščancev, ki so nam ta darila podarile. Sprejmite še tovariške pozdrave.

GLAVNI ODBOR ZIZ

Način so Enotni sindikati zadržali številnih vzrokov morali podpisati isti krivični sporazum. Protijudski tisk je potem to provokatorsko delo Delavske zbornice hotel prikazati kot nekakšno »zmagavo« Delavske zbornice in se na široko razpisal o zaslugah iste za delovno ljudstvo.

Z drugimi besedami: Enotnim sindikatom so začeli s tem na račun našega delovnega ljudstva, ki so jim priznali dosežek delovanja tovarniških odborov, čaka nedvomno predstavnik Enotnih sindikatov teška borba. Proti sebi, bodo pač imeli predstavniki urada za delo, delodajalca in — seveda tudi Delavsko-zbornico.

Toda zmagata ne more niti!

OBČNI ZBOR KMETIJSKE ZADRUGE V TRSTU

Le gospodarska povezanost bo omogočila uspešno borbo

Pred kratkim je imela Kmetijska nabavna in prodajna zadruga v Trstu svoj redni letni občni zbor. Kmetje zadrugniki so zborovali v dvorani prosvetnega društva »Slavko Škemples« pri Sv. Ivanu. Kmetijska zadruga je zelo važna gospodarska ustanova kmetov na Tržaškem ozemlju, ki so je naši gospodariji in gospodinjje pridno posluhujejo pri nakupu svojih kmetijskih potrebščin. Bilo bi pa še bolj hvaljevidno, če bi si večje število članov vzelo par ur časa za udeležbo na tako važnem zborovanju, kjer se razpravljajo skupne gospodarske koristi.

Na dnevnem redu je gospodarska borba, ki se prikazuje v vsej svoji ostrosti, zlasti na Tržaškem ozemlju, za katerega se je bila in se še bje danes huda politična borba. Kakor se je naš kmet, ki se je boril polnoletno v osvobodilni vojni, da ohrani sebe in svojo pred zverinskimi sovražniki, kakor je sprejel in sprejema složno vsak korak, vsako manifestacijo in vsak protest za doseg politične in kulturne svobode našega ljudstva, tako je tudi nujno potrebno, da se bori za svojo gospodarsko svobodo in blaginjo, združen s ostalim delovnim ljudstvom.

Gospodarsko vojno morajo naši kmetje voditi uspešno samo, ako bodo tesno povezani med seboj tudi v svojih gospodarsko-trgovskih poslih, to je bodisi pri nakupu svojih kmetijskih potrebščin, bodisi pri prodaji svojih pridelkov. Zato so si kmetje ustanovili svojo Kmetijsko nabavno in prodajno zadrugo. Kako ta posluje in v kakini meri vrši naloge, je odvisno predvsem od kmetov samih. Poleg tega je seveda zelo važna tudi za držanje napram zadrugi s strani tistih kmetovalec, ki se niso člani zadrugi in ki se je kljub temu lahko poslužujejo v svojo korist. Upravni odbor je podal podrobno poročilo o poslovanju zadrugi in njenem razmahu v minulem poslovnem letu. Zadrugniki so mogli videti, kakšne gospodarske koristi je prinesla našim kmetom ta domača ustanova, čeprav je še mlada in ji stojijo na poti razne ovire in težkote. Kljub temu in stroškom, ki jih je zadruga imela za opremo lokala in drugih izdatkov, je vendar imela lepe začetne uspehe in zadovoljila svoje glavne naloge, da je nudila svojim članom in tudi nečlanom skoraj vse kmetijske potrebščine, zlasti morda galico in žveplo, po znatno nižjih cenah.

Zadruga pa s tem še ni dosegla

vseh svojih nalog. K ciljem Kmetijske zadrugske spada tudi vnovčenje kmetijskih pridelkov, da ne bodo kmetje prisiljeni prodajati svoje pridelke na milost in nemilost raznim prekupevalcem. Te naloge pa se ne more lotiti, dokler se ne bo večina zavednih kmetovalec strinjala s tešnjeje gospodarske zadrugske v Trstu, ki predstavlja njihovo najvažnejšo gospodarsko ustanovo. Za njo se morajo pozanimati kmetijski potrebščini in jo tako s tem podpreti v njenem razvoju in razmahu, kar bo v skupno korist.

Razlika med ljudskimi in »legitimni« športniki

Kdor je čital tako imenovan »Svobodni glas« in pseudo »Tržaški dnevnik« je pač mislil, da bo ob priliki 1. maja Trst naravnost poplavljen po športnikih Libertasa. »Bere idd. Toda že je prišlo in tako imenovani »scampioni« v raznih italijanskih preneštih so ostali lepo doma. Ni jim prišlo priti v povorko, ki bi morala kreniti izpred Rosettijevga spomenika ter preko mestnih ulic priti na Glavni trg. Samo 40 atletov se je oprlilo v rahlem dežju, ostalih pa ni bilo na spregled, čeprav so jih iskali po domovih.

1. maja bi moral Montebello sprejeti v svoje okolišje na moto-ciklističnih dirkah kar 7 ali 8 tisoč gledalcev (toliko je namreč dovoljeval ukaz vojaške uprave), toda kaj slabo so obstali elegisti, ko so videli gručo 80 ali 60 gledalcev na glavni tribuni, ki so leže zaspali, no slediti kostrim borbam moto-ciklistov.

Jasno je, da ni moglo biti več občinstva, kajti vsi pošteni Tržačani so odšli na stadion, kjer so v veseljem opazovali naše športnike, ki so se udeležili parade na stadionu s svojimi zastavami in praporci. Sv. Marko, Magdalena, Rinaldi, Pristajski športni klub, Col. Iba, Tomazeti, Arzenal, Sv. Ivan, Delavska športna zveza, Kotalunga in ostala športna društva so se z delom, (poudarjamo s delom) svojih atletov udeležila paradi na stadionu, kajti če bi hoteli pripeljati vse atlete na stadion, tedaj bi trajala povorka ne samo eno uro in več, temveč bi jo morali zabeti z navesenimi zastavami. Njih dež ni motil, čeprav je padel in ne rosil kot ejutraj. Sicer je bil stadion skoraj prazen.

Na popoldanskem nastopu so pionirji tako dobro izvajali svoje vaje, da so zeli ogromno priznanje vseh navzočih. Dokazali so, da znajo z dobro voljo premostiti vse ovire, zato je bilo priznanje res zasluženo.

Pionirji in pionirke. Za vse vaje pripravljanje in uspehe, ki ste jih dosegli, za discipliniranost in po-gum, ki ste ga pokazali, vam iz-ključno glavni odbor pionirjev priznava in zahvala. Zavedajte se, da ste tudi vi veliko pripomogli k veličastnemu uspehu prosvetnega praznika. Bodite ponosni na to!

Ta uspeh pa naj vam bo tudi v vzpodbudo. Niti koraka nazaj, ampak le vedno naprej in naprej k novim uspehom.

Tudi vašem materam in očetom, ki so skrbeli, da niste zamujali vaj, ki so pomagali pri bivanju telovadnih krogov, ki so vas poslali na nastop, najlepša hvala!

Natečaj za manifest II. kongresa balkanske mladine v Sofiji

Mladinski svet balkanskih držav razpisuje tečaj za manifest ob drugem kongresu balkanske mladine.

Vodstvo Enotnosti, ki hoče edineje boji utrjevati enotnost, bratstvo in medsebojno sodelovanje z antifašistično mladino držav zaleđa, va bi vse tiste, ki bi se hoteli udeležiti tega natečaja, da pošljemo najkasneje do 15. t. m. svoja dela na vodstvo ZAM, trg Ponterosso 6, II. Manifesti, ki sme biti sive v stilu: barvah, mora izražati:

1. Najtesnejše sodelovanje in solidarnost med mladino balkanskih držav;

2. Razna dela in napore mladine teh držav;

3. Mladino balkanskih držav v prvih vrstah Svetovne zveze demokracije mladine;

4. Najtesnejše sodelovanje in solidarnost med mladino balkanskih držav;

5. Razna dela in napore mladine teh držav;

6. Mladino balkanskih držav v prvih vrstah Svetovne zveze demokracije mladine;

7. Razna dela in napore mladine teh držav;

8. Mladino balkanskih držav v prvih vrstah Svetovne zveze demokracije mladine;

Starši naj se zanimajo za učenje svojih otrok

Stalno zanimanje staršev za učenje njihovih otrok je eno najuspešnejših sredstev v borbi proti njihovim neuspehom. To nadziranje nad javnošolskim učenjem otrok pa se mora izražati v zelo taktični obliki, da ne žali njihovega samoljublja in da ne vzbudi pri otrocih nezaujanja.

V nadziranju staršev mora ubesne napreje čutili prisrčno in odločno, kar pomeni, da svoje uspehe in neuspehe, dolge pripravljenosti drugih, da mu vedno pri-skočijo na pomoč, kakor tudi skrb, da se ustvari zahtoj mirna in prijetna sredina.

Starši morajo paziti na to, da se otroci, potem ko se vrnejo iz šole in ko so pokosili, odpočijejo in se šele nato poprimajo dela. Predvsem moramo otroke navaditi na to, da začno napreje z najtesnejšimi predmeti in šele ko končajo s temi, pripravijo lažje naloge, ki ne terjajo toliko napora, pazljivosti in razumnega dela.

Če učenec dobi slabo oceno, čeprav se je vedno pripravil in trudil, so občiti in ukori ne samo krivični, ampak celo škodljivi.

Takšno ravnanje lahko povzroči v otroku slab in mučen občutek lastne nesposobnosti, posledica tega pa je lahko takšna, da utedeje postati ne samo nerazpoložen do dela, temveč da mu delo postane celo zoprno. Prav v takšnih primerih, ko napreje otrok ne spremlja, je uspehi, je potrebno, da starši in učila najbolj tenkočutno, pravično in pazljivo ravnaajo z njimi.

Starši morajo skrbno za učitelje resno proučiti in razjasniti pravi vzrok slabega uspeha in ukreniti vse potrebno, da se neuspehi odstranijo. Pri tem je najvažnejše, da otroka bodre in da mu pomagajo.

Dajte pojasnila

V zvezi z aretacijo dveh jugoslovanskih državljank, ki sta prišla v Trst po trgovskih poslih in ju je policija aretirala v ponedeljek pri kosilu v gostilni »Al gambero« v ul. Udine, smo zvedeli, da je naslovila jugoslovanska trgovska delegacija posebno pismo na vojaško upravo v Trstu. V tem pismu zahtevajo pojasnilo glede vzrokov za aretacijo teh dveh jugoslovanov.

Vojaška uprava doslej še ni odgovorila na to pismo.

Delitev nagrad zmagovalcem prvomajskega športnega tedna

Odbor za proslavo 1. maja 1948 sporoča, da bo v soboto 8. t. m. ob 21 v dvorani Delavske športne zveze ES v ul. Conti 11 nagrajevanje vseh zmagovalcev v športnem tednu 1. maja v Trstu.

ZAHVALA GLAVNEGA ODBORA PIONIRJEV

Niti koraka nazaj ampak naprej k novim uspehom

Kot vsi mladinci in z njo odrasli, tako so se tudi naši najmlajši vedno pripravljali na velik prosvetni praznik. Naj je bilo sončno ali deževno vreme, vsak dan so prišli v svoje kroge in tam neustrašno vadili telovadne vaje.

Ko je prišel dan nastopa, je bilo vreme pusto in mrzlo, zima obliko je nalohno prilo. Vodniki so zaskrbljeno gledali in se spraševali: če bodo morala pionirji ustrahiti hladnega vremena, ker jih njihove momice ne bodo pustile na telo. Vadišče. Toda pionirji so tudi tokrat pokazali svoj pogum in so se vsi brez izjeme zbrali še v zgodnjih urah na stadionu. Prišli so pionirji iz Rocola, Lonjerja, Sv. Iva, Dijaškega doma, Kropoz, Tomazeti, Dugolin, Perossa itd. itd. Nihče ni manjkal.

Na popoldanskem nastopu so pionirji tako dobro izvajali svoje vaje, da so zeli ogromno priznanje vseh navzočih. Dokazali so, da znajo z dobro voljo premostiti vse ovire, zato je bilo priznanje res zasluženo.

Pionirji in pionirke. Za vse vaje pripravljanje in uspehe, ki ste jih dosegli, za discipliniranost in po-gum, ki ste ga pokazali, vam iz-ključno glavni odbor pionirjev priznava in zahvala. Zavedajte se, da ste tudi vi veliko pripomogli k veličastnemu uspehu prosvetnega praznika. Bodite ponosni na to!

Ta uspeh pa naj vam bo tudi v vzpodbudo. Niti koraka nazaj, ampak le vedno naprej in naprej k novim uspehom.

Tudi vašem materam in očetom, ki so skrbeli, da niste zamujali vaj, ki so pomagali pri bivanju telovadnih krogov, ki so vas poslali na nastop, najlepša hvala!

Natečaj za manifest II. kongresa balkanske mladine v Sofiji

Mladinski svet balkanskih držav razpisuje tečaj za manifest ob drugem kongresu balkanske mladine.

Vodstvo Enotnosti, ki hoče edineje boji utrjevati enotnost, bratstvo in medsebojno sodelovanje z antifašistično mladino držav zaleđa, va bi vse tiste, ki bi se hoteli udeležiti tega natečaja, da pošljemo najkasneje do 15. t. m. svoja dela na vodstvo ZAM, trg Ponterosso 6, II. Manifesti, ki sme biti sive v stilu: barvah, mora izražati:

1. Najtesnejše sodelovanje in solidarnost med mladino balkanskih držav;

2. Razna dela in napore mladine teh držav;

3. Mladino balkanskih držav v prvih vrstah Svetovne zveze demokracije mladine;

4. Najtesnejše sodelovanje in solidarnost med mladino balkanskih držav;

5. Razna dela in napore mladine teh držav;

6. Mladino balkanskih držav v prvih vrstah Svetovne zveze demokracije mladine;

7. Razna dela in napore mladine teh držav;

8. Mladino balkanskih držav v prvih vrstah Svetovne zveze demokracije mladine;

9. Razna dela in napore mladine teh držav;

10. Mladino balkanskih držav v prvih vrstah Svetovne zveze demokracije mladine;

11. Razna dela in napore mladine teh držav;

12. Mladino balkanskih držav v prvih vrstah Svetovne zveze demokracije mladine;

KOLENDAR

1868 se je rodil Wladyslaw S. Rymond, veliki poljski pisatelj.
Umrj je 5. XII. 1925.

PRESKRBA

Zavoj s živcem za upokojeence. Vsi upokojeenci, ki so se vpisali pri ES v ul. Zonta 2 za zavoj s živcem (10 kg sladkorja in 1 kg kave) so vabljani, da se zglasijo na sedežu v ul. Imbriani 8, do 6. t. m. s po pojnokasno knjižico in s 2000 liram.

Spominski dnevi
1868 se je rodil Wladyslaw S. Rymond, veliki poljski pisatelj.
Umrj je 5. XII. 1925.

OF za Staro mlinico sporoča, da redno predavanje, ki bi moralo biti danes v krožku Tomazeti, ni tedaj odšlo. Vabljeni vsi člani. Če se s tega dne ob 20.30 udeležijo pevškega koncerta, ki ga prireja prosvetno društvo Ivan Cankar v Kinu ob morju.

SIAU
Množični sestanek SIAU - Grta bo ob 20 v prostorih KIK Ravbar v ul. Cisterne 22. Razpravljala se bodo aktualna vprašanja. Vabljeni vsi!

ENOTNI SINDIKATI
Kino in gledališče. Danes ob 10.30 v ul. Zonta 2 seja upravnega odbora.

Higijska stroka. Danes ob 20 v ul. Zonta 2 seja upravnega odbora.

PROSVETNA DRUŠTVA
»Večer smeja«
Prosvetno društvo v Škedinju priredi danes 7. t. m. ob 21 »Večer smeja« s sodelovanjem članov Slovenskega narodnega gledališča.

Lonjerjska dramska skupina priredi v soboto 8. t. m. ob 21 v prostorih prosvetnega društva »Slavko Škemples« Javino štiridejansko »DOM«.

O uspehih 1. maja bo govoril to. Tonedan ob 20.30 v dvorani prosvetnega društva »S. Škemples«. Vabljeni vsi!

Predavanje o prosvetnem društvu »Zvezda«. Danes ob 20.30 bo gov. Gombac govoril o uspehih 1. maja v prostorih PD »Zvezda« v Podgorju. Vabljeni vsi!

Slovensko lutkovno gledališče v Kopru priredi dne 7. t. m. ob 15 (sončna ura) v slovenski gimnaziji lutkovno igr. katere naj se udeležijo vsi pionirji in mladina.

RAZNO
Občni zbor Dijaške matice
Bo v nedeljo 9. t. m. ob 9 v prostorih Dijaškega doma v ul. Buonaroti 31 s sledečim dnevnim redom:

1. Otvoritev; 2. sprememba pravil; 3. poročila odbornikov; 4. posvetilo nadzornega odbora; 5. uspešnosti; 6. volitve.

Konferenca ZAM v ul. Conti 11
V soboto 8. t. m. ob 9 v prostorih DSZ ES v ul. Conti 11 pod okriljem pripravljalega odbora za sklicanje kongresa delavske mladine, predavanje o PROFESIONALNIH SOLAH. Mladino vabimo, da se predavanja udeležijo!

IZLETI
Planinski izlet PDT na Vremščico in Artivje
Planinsko društvo v Trstu priredi v nedeljo 23. maja izlet v dveh skupinah: 1. skupina na Vremščico, 2. pa na Artivje. Vpisovanje in informacije v trgovini Višnjevec v ul. Rima 15 in v delovni Pise v ul. Settefontane 3. Vpisovanje do vključno ponedeljka 10. t. m. Odhoda ob 6 zjutraj iz ul. F. Severo.

Izlet v Opatijo
Vezje dijakov Trata in ozemlja Jevlja, da sprejema vpiše za izlet v Opatijo, ki bo 23. t. m. danes, v petek in jutri 8. t. m. v kulturnem krožku »Ikarjakev«, v ulici Trento st. 2 od 18 ure do 20.

Policija povozila staro ženo
V sredo popoldne okrog 18 ure je letovila 65-letna Rosa Colombin, stanujoča v ul. Mazzini, prekoračila cesto na trgu Ospedale. V tem je pridrvel mimo nekaj policijski avto in jo povozil. Takoj se jo odnesli v bolnico, kjer so zbiravni ugotovili, da ima popolnoma zlomljeno levo nogo. Sprejeli so jo v ortopedični oddelku, kjer se bo morala zbraviti okrog dva meseca.

Brivnica se je podrla
V poslopu hotela »Eksplor« ima v ulici Mercato vechlo že dalj časa svojo brivnico S. Mattiassi. V bolji za osvoboditev Trsta, ko so partizani začeli posojati, da bi preprečili iz njene venge, ki se je padala na pol porušeno zlebrovje, ki je podpiralo stolp. Brivski pomočniki in klienti so imeli še komaj toliko časa, da so se v več naglici prebrli skozi vrata na prsto, ko je stolp za njimi tresnil na tla in pokopal pod seboj vse inventar brivnice. Nekateri klienti so prišli na cesto z brisato okrog vratu in z debelo palčko mila po obrazu, da se je navadila in povzdela polji o svojih menjavah. Policaji so preiskali hišo in takoj našli na na-

sprotni strani še ena vrata, skozi katere je izgnani improvizirani bankir na prsto v drugi ulici. Morar, ki ima gotovo že nekaj prakse s takim; stvarmi iz drugih pristanisk, je takoj uvidel, da lahko na pravi križ preko svojih dvajset dolarjev.

Prež

IZ GOVORA EDVARDA KARDELJA NA II. KONGRESU OF OSVOBODILNA FRONTA je borbena ljudska vojska

Podpredsednik vlade Edvard Kardelj je na II. kongresu Oslobojnih front med drugim poudaril, da grade današnji prebivalci Jugoslavije veliko stvar. Kajti kaj mora biti večje, je dejal tov. Kardelj, kakor graditi družbeni red, v katerem ne bo več nobenih ostankov sistema izkoriščanja človeka po človeku. Kaj mora biti večje, kakor boriti se za lepše življenje našega ljudstva, za to, da bodo plodovi kulture last vsakega delovnega človeka? Ker pa je stvar, za katero se borimo, velika, zato tudi odpora sovražnika ne smemo podcenjevati.

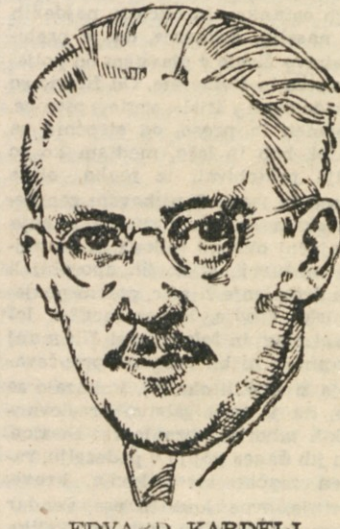
Imperialistične sile v svetu so aktivne in vsi veste, da so anti-komunistične fanfare postale tako rjoveče, da prav nič ne zaostajajo za onimi, ki jih je še pred nekaj leti uveljavljal Goebbels v Berlinu. Mi, seveda, ne podcenjujemo te vojnovojske akcije imperialističnih glavarjev v zapadnem svetu in tudi ne dvomimo, da danes ni malo takih imperialističnih krogov v svetu, ki bi se radi z neko vojno avanturo oguliti raznim ekonomskim krizam in drugim pretresom, ki prete danes kapitalističnemu svetu. Prav zato, ker ne podcenjujemo takih manevrov, mi danes krepijo obrambno silo naše države, kolikor je v današnjih dneh največ mogoče.

Po drugi strani pa je v našem imperialističnem taboru mnogo, nasprotno, ne samo, da niso likvidirani, temveč se bodo vse bolj in bolj saostvevali. Vazali tu di niso tako žvriti, kakor bi žele ameriški in drugi imperialisti, kajti prav zato, ker so vazali, radse na njihovih tih odpor ljudstva, ki noče, da bi bila njegova domovina vazal tujeja gospodarja. To je zelo ilustrativno pokazal nedavni primer kravatov gospodov v Kolumbiji.

In tako je v resnici glavni cilj vojnih bučnic danes predvsem to, da mi ustvarijo atmosfero strahu, ki naj bi jim omogočila ribariti v kalni vodi. To zastraševanje ima efekt, kakor pravi tovariš Stalin, samo pri ljudeh slabih zvesti. Naše ljudstvo pa je v teški in krvavi borbi dokazalo, da nima slabih živcev in zato ga ni tako lahko preplašiti. Na ta trik nas potemtakem ne bodo ujeli in ne bodo nas vrgli s poti socialistične izgradnje naše domovine! Treba je, da je pri nas krepko zaprti vsi tisti, ki želijo zavestno ali pa slučajno agentom imperialističnih sil, ki ne ali drugi način poškodovati preneša atmosfero zastraševanja tudi na naša tla.

Narodna propaganda je prilekla trobiti v svet, da so v nevarnosti civilizacija, kultura in človeštvo sploh pred grožnjami komunizma z vzhoda. Ker se ta grožnja kaže večja iz dneva v dan, ne treba nekoliko pomagati tej tuhi Evropi. In glejte: dober primer Sam je Amerike se je takoj pokazal pripravljene, prineseti tej tuhi Evropi polne blage svoje pomoči, da bi se tem presekal koronarne komunizma v Evropi. Pravi se je Marshallov plan in pravi silni plani ekonomskega razvojnega v Evropi. Poleg tega pa so prinesli tudi Trumanovo deklaracijo. Ta deklaracija oboji v pravi silni izdelanem sistemu zastraševanja, izsiljevanja ter rožljanja s orožjem. Toda tudi to ni dovolj. Treba je — tako govorijo aranzirani — združiti vojno na zapadu, potrebno je, da dobe Američani vojne baze, ekonomska oporčila in vpliv v kolonijah. Očitno je seveda, da se za temi teorijami skrivajo vse druge dejstva in cilji.

Za današnji čas je karakterističen ogromen porast mednarod-

EDVARD KARDELJ

gospodarstva evropskih kapitalističnih držav. Kajti povsem jasno je, da masovni podaj ameriškega blaga na evropskih tržiščih, na tržiščih Francije, Italije itd., pomeni istočasno zatiranje industrije teh držav, pomeni rast armije brezposelnih, pomeni splošno padanje življenjskega standarda v teh državah. Nazadovanje, stagnacija in propadanje kapitalistične Evrope — to je torej posledica takozvane ameriške pomoči Evropi. To pa istočasno pomeni ekonomsko in politično jamljenje narodov zahodne Evrope po ameriških finančnih magnatih.

Naloga organizacije Oslobojnih front je, da vsa ta dejstva pojasnjujejo našemu ljudstvu in da odločno razbijajo vse poskuse sovražnika in agentov, ki hočejo vnašati desorientacijo med naše ljudske množice. V gospodarski izgradnji smo mi dosegli velike uspehe. Prav na današnji dan smo napravili še en važen korak naprej v izgradnji socializma v naši državi. Zvezna skupščina v Beogradu je sprejela zakon, s katerim se dopolnjuje zakon o nacionalizaciji, uveljavljen v začetku preteklega leta. Potrebno je povedati, da naši obrtniki lahko mirno delajo, kajti ne sedaj in ne v bodočnosti za naše obrtnike ne prihaja v poštev nobena nacionalizacija.

Ob tej priliki bodo seveda proti-ljudske sile ponovno vzele na ljudsko oblast celo goljufio klevet. Slišali bodo izkoriščateljevo dejstvo, da so v tej nacionalizaciji zajeti tudi ljudje, ki so imeli pozitiven odnos do narodno-osvobodilne borbe. Mislim, da bodo taki ljudje tem lažje razumeli, da so te mere podvzete v interesu ljudstva in države ter hitrejšega tempa nare izgradnje. Kdor tega ne bi hotel razumeti, naj vse, da je volja našega delovnega ljudstva v tej zemlji zapovedujoča in da se ji morajo vsi pokoriti.

Razumljivo je, tovariši in to-

varišice, da se moramo mi boriti z velikimi težočami za naš petletni plan in da velik del teh težoč obhiti tudi delovno ljudstvo v svojem vsakdanjem življenju. Toda napor so potrebni, da bi izgradili veličastno stavbo, ki jo predvideva naš petletni plan in da bi čimprej spravili s poti težoč, ki nas zavirajo v našem delu. Toda to dela vsak delovni človek, kadar gradi sebi nov dom, lepši dom. To pa, kar mi sedaj gradimo, to je veličasten dom, to je tak dom, v katerem bodo vsi naši delovni ljudje zares našli svoje blagostanje! Takšen dom pa se ne da zgraditi brez težav in brez naporov pa tudi ne brez poštovanja. Težkoče, s katerimi se borimo, poskušajo seveda sovražniki izkoristiti, da bi nas zavrl v našem delu. Poskušajo vnašati nered v trgovino, ovirati izvrševanje plana v produkciji. V

poljedelstvu poskušajo razni re-akcionarni vaški spekulantji, kolebati delovno kmečko ljudstvo, zlasti okoli setve, okoli odkopov itd. Priporočajo našemu kmetu znanje klevete o skupnih kotlih, o skupnih postajah, o tem, da se naša ljudska oblast že pripravlja, da mu bo vzela zemljo itd. Naloga organizacij OF je, da energično razkrinka take klevete. Za naše delovno kmečko ljudstvo je FLRJ njegova država in njegova oblast in zato se mu ni treba bati, da bi ta država kar koli jemala. Nasprotno, ono v njej lahko samo pridobi. Toda obenem je treba povedati, da se tistim reakcionarnim spekulantom na vasi, ki uporno prenašajo sovražne klevete, lahko marsikaj zgodi, kajti mi ne bomo dopustili, da bi kdor koli razbijal enotne napore našega delovnega ljudstva v izgradnji lepše bodočnosti.

BORIS KIDRIČ NA SEJI ZVEZNEGA SVETA IN SVETA NARODOV JUGOSLOVANSKI NARODI si gradijo socialistično državo

Tovariši ljudski poslanci! Ker je razvidno iz števil, se je splošni državni proračun za leto 1948 povečal v primeri z letom 1947 za 46,2%, če ne upoštevamo lanskega presežek dohodkov nad izdatki, odnosno za 33,33%, če upoštevamo lanskega presežek dohodkov nad izdatki.

Koeficient med letošnjim ob- tokom potrošniškega blaga in letošnjim obtokom denarja se povečuje v primeri z lanskim letom koeficientom za najmanj 15%. Tisti sovražniki, ki se nadejajo inflacije, se bodo grenko prevarili. Vrednost in kupna moč ju- goslovanske dinarja se bo v tem letu samo povečala.

Prav tako se bodo prevarili ti- sti, ki želijo slabo našemu ljud- stvu in mislijo pri tem, da bo šlo za zvišanje proračuna na račun življenjskega standarda naših delovnih množic. Do konca tega leta bomo ob povprečni le- tni in letni osnovni postavki pla- na industrijske proizvodnje vo- dječe za povprečni življenjski standard dosegli indeksa 107 v pri- meri z indeksom 100 v letu 1939, z indeksom 54,88 leta 1945, z in- deksom 70,72 leta 1946 ter z in- deksom 86,87 leta 1947. Gospo- darski plan FLRJ za leto 1948 do- loča, da bo po cenah iz leta 1948 vrednost potrošnje v letu 1948 znašala najmanj 49.576.927.000, medtem ko je zna- šala najmanj 49.576.927.000, in po istih cenah leta 1945 25.708.432.000, leta 1946 37 mil- jard 345.780.000 in leta 1947 40 milijard 695.420.000 din.

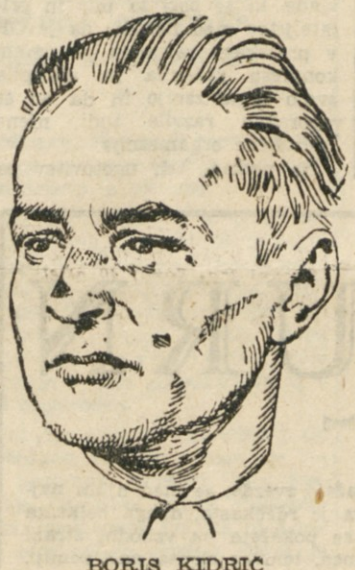
Povečanje narodnega dohodka

Kje je točje gnezdo za letošnje povečanje našega proračuna? To povečanje izhaja iz najbolj zdravega in solidnega vira, oco izvira iz povečanja narodnega dohodka.

Gospodarski plan za leto 1948 do- loča, računano po nižjih eno-

PREJSNJI ZNESEK ...	125.985
LENTIC FRANKO ...	1.000
MAGAJNA ANDREJ ...	100
TRENTA MARJAN ...	100
SELEZ ANTON ...	100
ZULIC BORTOLO ...	100
Družina MAHNIC ...	500
SEDMAK MARJIA ...	200
LIPOLD PETER ...	500
OTA JUSTINA ...	100
CEH JOSIP ...	200
UDOVIC ANTON ...	100
COTAR JOSIP ...	200
ZLOHEC ANDREJ ...	100
SANCIN SAVO ...	100
JELINCIC ZORKO ...	500
RIHTER ANTON ...	50
PETAROS IVAN ...	100
OREL PETER ...	100
MOZER IVANKA ...	100
SKABAR MARICA ...	100
KRASOVEC URSULA ...	100
NOVIC FRANC ...	250
RAINHART MARJIA ...	100
Družina BAJEC-PRINC ...	100
DE PAOLI MARJIA ...	200
PERTOT VANDA ...	400
LAZAR MARJIA ...	500
KODRIC ALJOZ ...	1.000
ZERJAL MARJIA ...	200
SKUPAJ	132.185

BORIS KIDRIČ

delov za avtomobile, novih kino- projektorjev in kinoprojektorjev, daprav, plinskih generatorjev, priprav za varjenje, raznih glo- dal, klimatskih instalacij, trans- portorjev, plastičnih instrumen- tov, japonskega jezika, motornih koles, kompresorjev, žarjavov, rotacijskih koles, lokomobilskih delov, kirurških instrumentov; strojev za lesno industrijo, za in- dustrijo usnja, za tekstilno indu- strijo, za vinarje, za celulozo, strojnih delov in strojev za ru- darstvo, motornih vozil, stenjenih

S petletnim planom seboljšuje življenjska raven

Dovolite, tovariši ljudski po- slanci, da spregovorim še nekaj besed o življenjskem standardu. Povsem napačno bi bilo prouče- vanje vprašanje življenjskega stan- darda našega delovnega ljudstva ločeno od ostalih temeljnih vpra- šanj našega gospodarskega plana, naše petletke in našega družbe- nega razvoja. Vprašanje življenj- skega standarda je neodtujljivo po- vezano s temi vprašanji. Z ene strani je povsem jasno, da zahte- va naš petletni plan velikanske investicije, da te investicije vla- gamo prav zato, da bi bili spo- sobni skokoma odstraniti žalo- stno dediščino preteklosti, vse- stransko okrepiti gospodarske si- le naše države ter s tem bistve- no zboljšati življenjski standard našega delovnega ljudstva. Glede na to bi bila danes čista de- magogija, če bi danes forsirali predvsem in nadvsem proizvod- njo potrošniškega blaga, pri tem pa zanemarili temeljne panoge naše težke industrije, rudarstva, elektrifikacije itd. Izoboljšanje ži- vljenjskega standarda takšne vr- ste ne bi moglo biti pravilno.

Hitro bi prišlo v slepo ulico, ker ne bi ustvarjalo trdnih tem- eljev za resnični in trajni vz- pon življenjskega standarda.

Skratna posledica takšne go- spodarske linije bi bila ta, da bi naša država vedno globlje in globlje prebivala v gospodarsko odvisnosti od inozemstva ter pre- prečila izgradnjo socializma v FLRJ. Takšna linija bi se kon- čala z obubožanjem širokih ljud- skih množic namesto z njihovim trajnim blagostanjem.

Na drugi strani pa je prav tako napačno mišljenje, da so investi-

cije vse in da lahko pozabljamo na življenjski standard našega delovnega ljudstva. Kdor gleda tako na stvar, pozablja na temelj- ne notranje ekonomske vezi. Brez izboljšanja življenjskega stan- darda našega delovnega ljudstva, brez zapiranja skraj in brez vezanji cen ne bi bili sposobni zagotoviti preskrbo prebivalstva v mestih in industrijskih aradiših, katera- ga število nenehno narasta. Nuj- na posledica tega bi bil padec de- lovnega poleta v naših industrij- skih podjetjih, s čimer bi ogrozili na eni strani našega izvajanja naše petletke, na drugi strani pa zamenjavo blaga med vasio in mestom, kar bi zopet imelo vza- jemne posledice. Brez nenehne skrbi za življenjski standard de- lovni množici v mestih in indu- strijskih aradiših ne bomo mogli izvesti mobilizacije za nove zna- ge pri dviganju industrijske proiz- vodnje, zniževanju proizvodnih stroškov in v kapitalni izgradnji. Brez skrbi za življenjski standard malega in srednjega kmeta ne bi mogli utrjevati zveze delovnega ljudstva, temveč bi utrjevali zgolj gospodarski in politični vpliv ka- pitalističnih elementov na vasi. In končno — brez skrbi za ži- vljenjski standard ne bi mogli iz- vesti naš izvozni in tudi ne naš uvojni plan.

Ni naključje, da so se razne teorije in ideje o zniževanju življenjskega standarda pogosto pojavljale prav tam kjer so se pojavljale tudi teorije o neza- dostnih gospodarskih silah naše države za izvedbo naših planov kapitalne izgradnje. Kdor ne ve- ruje v gospodarske sile naše do- movine in v možnosti izvedbe na-

STARŠI IN UČENCI

Solanje otrok povzroča star- šem že od nekdaj velike skrbi. Del teh skrbi so povzročale gmo- zne žrtve, ki jih je staršem nala- galo solanje, drugi, nič manj- ši del, pa učenje in vedenje uče- nca. Starši in učenci so pri vsem svojem stremjenju imeli pred očmi največkrat en sam smoter, ki je obstajal v tem, da bi uče- nec čim prej končal čim več šol in si s pripravljenostjo odprl vrata v lahko službo, ki bi mu prina- šala čim več koristi in udobnosti.

Danes ne sme biti cilj staršev in učencev takšen, kajti šola ne sme biti več tovarna spričeval, temveč tista ustanova, v kateri si bodo dijaki priborili čim več znanja, ki pa ga ne bodo izko- riščali v dosegu nekih ozkih se- bičnih smotrov, marveč ga stav- ilili v službo splošnega napredka, kar bo obenem njim samim pri- našalo največ koristi.

Nova šola mora vzgojiti v učenih pravi odnos do dela, ki ne more in ne sme biti nikoli sramota in breme, temveč naj-

večji ponos in bistveni sestavni del srečnega življenja. Da bomo to dosegli, se mora spremeniti odnos učitelja do učenca. Učitelj mora biti učenec le starši, iz- kušenijski tovariš, ki s svojim znanjem, predvsem pa s svojim zgledom vzbuja v učenca spošto- vanje. Spremeniti pa se mora tu- di odnos med učenci in starši. So- ladi otroka samo zaradi spriče- vala, ki naj bi mu odprlo vrata v lahko službo, je nesmisel. Uče- nca moramo prepričati, da je znanje potrebno, da človek res- toliko velja, kolikor zna, in da je dolžan pridobivati si znanje ne samo zaradi samega sebe, am- pak tudi zato, da bo po končani šoli vračal skupnosti, kar je za časa solanja od nje prejel.

Za učenje je treba voljo. Vo- lja je motor, ki poganja stroj. Če bodo znali starši vzbuditi v otrocih to voljo, bo odpravljeno vse. Matji ali oče, pa tudi sta- rejši brat ali sestra, morata vsak dan najti vsaj nekaj časa, in se pogovorita s učencom o gradivi, ki je bilo obravnavano v šoli.

Vsak napor in uspeh je treba nagraditi, z lepo besedo, pohvalo in nasmehom. Na slabši stvari je treba previdno opozoriti.

Druga izdatna pomoč, ki jo lahko tudi šola da, je red, ki naj ima vsak učenec. V prvi vrsti mora imeti prostor, kjer se lahko uči, prostor mora imeti tu- di za knjige, zvezke in druge po- trebitve. Red mora biti tudi v vsem ostalem, v vstajanju, po- dčiku, pri jedi, v igri, pri telesni vzgoji in drugod. Vse ta red pa mora izhajati iz učenčeve notra- nje potrebe, ne smemo ga nare- kovati mi.

Prav posebno koristi učenca učenje v družbi svojih sošolcev, s katerimi rešuje naloge in si ob skupnem delu bistri um. Razen tega je dobro, da grede večkrat starši k profesorju in učiteljem, s katerimi se posvetujejo o na- daljnji vzgoji otroka in jim lasko- tudi oni povedo svoje mnenje o njegovem učenju.

S tem, da so dali starši uče- ncu vso pomoč pri premagovanju težav, ki so v zvezi s šolo, s pri- dobivanjem znanja, se njihova naloga ni končala. Poudariti smo že, da naj otrok ne osvaja zna- nja samo zaradi pomembnih ose- bnih koristi, temveč predvsem za- to, da se bo uvrstil v službo os- lote, da mu bo to omogočeno, ga moramo seznaniti z življenjem.

Danes na Tržaškem ozemlju seveda še daleč ne moremo go- voriti o šoli, ki naj bi bila usta- nova, v kateri bi si dijaki pri- borili čim več znanja za ga stav- ilili v službo splošnega napredka. Tukaj vodijo šole še vedno tisti, ki ne razumejo problemov da- našnjega razloma in ki nočejo, da bi mladina te svoje probleme spoznala ter jih skušala rešiti, temveč jih hočejo prikriti v ne- ko pasivnost, iz katere ne bi vi- deli nič razumel prav ničesar.

Toda mladina kakor tudi njeni starši dobro poznajo današnje mladinske probleme ter bodo za- to začeli borbo za demokratiza- cijo šole še naprej nadaljevati do končne zmage, dokler ne bo otroku šola res tista ustanova, ki ga bo usmerjala na resnično pra- vilno življenjsko pot.

Danes se trudimo jutri bomo uživali

Od bruto proizvodnje odpade na široko potrošnjo 38%, na ome- njene investicije pa 14%. Ne- dvomno je, da gre odnos med ši- roko potrošnjo in investicijami v korist investicij. Odkrito poudar- jamo, v stvari si, da s tem v tem odtoknem letu 1948, zagotavlja- mo ne samo bodočnost naše ka- pitalne izgradnje, temveč tudi bo- dočnost življenjskega standarda našega delovnega ljudstva.

Kdor tega ne razume, ne razu- me, da se je treba že danes tru- diti, da bomo jutri uživali blago- stanje.

Na drugi strani, v dejstvu, da gre 65,2% za široko potrošnjo ne- le do leta, kar je bilo lani, tem- več tudi do 33,5% porasta v pri- meri z janskim letom — o tem dejstvu je jamstvo, da je ob za- dostnem prizidevanju in ob nor- malnem razvoju letošnjega gos- podarskega plana dovolj pogojev, da bomo do konca leta dosegli to, o čemer sem govoril splošna življenjskega standarda 107 v — namreč indeks povprečnega primeri s 100 leta 1939, in 86,87 leta 1947.

L. 1948, še ne moremo pričako- vati bistvenega porasta kmetij- ske proizvodnje, s druge strani nam je uspelo toliko dvigniti proizvodnjo nekaterih industrij- skih prehranskih predmetov, da bomo lahko po planu za leto 1948 dosegli v prehrani življenj- skega ravna 102,25% v primeri s 100 leta 1939. Zaradi napredka tekstilne industrije bomo dosegli v oblačilih 102,59% v primeri s 100 leta 1939, v obuvi pa 97,63% v primeri s 100 leta 1939 v stano- vanjih in pohištvi 102,38% v pri- meri s 100 leta 1939, v razsvetlji- vi 300,71% v primeri s 100 leta 1939, v zdravstvu 132% v pri- meri s 100 leta 1939. Vse te številke, četudi ne izražajo velikega pove- čanja v primeri z letom 1947, so vendar majhne v primeri s pora- stom proizvodnje. Od kod to na- vidno protislovje? To protislovje je izvirna od tuda, da je predvojna Jugoslavija vvažala na svojo last- no škodo skoraj izključno potreb- ne dobrine, izvažala pa surovine. Medtem ko sedaj vvažamo pred- vsem stroje, ki nam bodo omogo- čili, da bomo iz lastnih sredstev dvignili življenjski standard de- lovnega ljudstva.

Tovariši ljudski poslanci! Pred- log vsedravnega in zveznega proračuna izdaja zvezna vlada FLRJ v skladu s planskimi potre- bami v letu 1948 in s tem tudi s planskimi potrebami naše petlet- ke kot celote.

Glede na to, naj bo zageđanje naše skupščine pričetek nove, še močnejše mobilizacije najširših delovnih množic za naše uspe- he, naše zmage za izgradnjo socia- lizma v naši državi za srečo naše domovine za blagostanje našega delovnega ljudstva pod slavnim Trjotnim vodstvom.

Korupcija in črna borza vladata v Francovni Španiji

Falangistične oblasti so morale zaradi ogorčenja in protestov ljudstva začeti kampanjo proti korupciji in imenovati prelako- valno komisijo. Ta nenavadna falangistična odločitev ima svoje korenine v strahu, da bi ju- dski protesti ne zavzeli preneva- re oblike.

Največ trgovcev, ki je bilo ob- sojenih v tej kampanji, pripada pekovski obrti. Seveda so glo- be delno znižale njihov dobiček, ki je v tem škandalu znašal pre- ko 300 milijonov peset, globo pa so dosegle le višino 30 milijonov peset.

Zaradi sleparije 4 milijonov pe- zet je bil aretiran Gutierrez An- di, ki je bil državni delegat pri Organizaciji upnikov; dalje je bil aretiran bivši falangistična vi- jeličasta araja Guillermo Jonte, ki je prodel za 6 milijonov peset blago, ki je bilo last ribi- skega sindikata, katerega je bil Jonte odgovorni nadelnik. V Se- villi je falangist in nadelnik pre- hranskega sindikata Jose Cues- ta prodal ogromno živino; v Ba- rceloni pa policija, ki je bila ne- dovoljna, je odkrila velik škandal pri uvo- zu ameriških filmov, pri izvršila nobene aretacije. Spekulacije so so vedno večje, kar se razume, čim višje osebnosti so zapletene v te poile.

Največji škandal pa je bila ne- dovoljna prodaja uvoznih in iz- voznih dovoljenj, ki je zamajal tudi frankističnega ministra in- dustrije in trgovine Suanvesa Juana Antonia. To je bila naj- večja sleparija, kar jih je bilo do sedaj odkritih v Španiji.

Imela je tako velik odmev v javnosti, da je bil tajnik mi- nistrstva takoj odpuščen, državna tožila Torres Lopez in Mazo Lorenz pa sta zahtevala tudi o- stavko ministra Suanvesa.

Pri vsem tem, da skuša dnev- no časopisne zamočaiti te in dru- ge primere korupcije, sleparstva in enoroborjanstva, pa špansko ljudstvo ve, da so eberisti fran- kistične gnolbe tajnik falange in petrolejski kralj Arrese, prefekt Barcelone in kralj vojne Correa ter Francova hčerka in kraljica na polju stavbarstva Carmen- cita.

Ta dejstva nam potrjujejo, da niso pristali falangističnega reži- ma nič drugega kot sleparska banda, spekulanti in kriminalci, ki hočejo do zadnje kapljice iz- močati špansko ljudstvo.

KRATKE VESTI IZ VSEGA SVETA

Teror v Indiji proti demokratom

BOMBAY. — Z aretacijami sin- dikalistov in levicarjev, ki so te- dni dosegli število 2000, smatrajo Indijarje indijsko vladko kot naj- bolj protidejavski režim na svetu. V aprilu je bil teror v Indiji naj- močnejši na svetu izvajati države, ki so izrazito fašistične, in ameriški proktorat v Guatitli.

Inozemski dopisniki, obiskujoče- rano velika mesta. Krajneve časopis, ki opisujejo pravi poljotaj, so dolnati ukinile. Policisti, ki jih več- ja britanska policija, ki je še prej delovala proti gibanju za neodvis- nost Indije, dobivajo sedaj ukaz od Nehruja za postopanje proti de- lavskim in kmečkim sindikatom.

Nov uspeh kitajske ljudske armade

NANKING. — Radio kitaj- ske ljudske vojske poroča, da so- čete demokratične armade, ki so- prodrale iz vzhodnega Santanga, zasedle Vejhejng, važno železniško križišče na poti Sinan-Cingtao.

Tako je pa v Angliji...

LONDON. — Škof v Liver- poolu dr. Martin je objavil poro- čilo posebne vzgojne komisije, ki ugotavlja, da zna več kot 3 milio- ne odraslih in mladenčev v An- gliji in Walesu komaj pisati, niti čitati. Poročilo nadalje navaja, da je okoli 17% tega prebivalstva, ali okoli 6.970.000 cel nepismenih ozi- roma na oboj neplemenih. Vojno ministristvo pa je ugotovilo, da ne zna 2% rekrutov niti pisati, niti čitati, 20 do 30% pa ne zna čitati in pisati tako, kakor bi morali znati mladeniči stari 10 let, mar- več kot otroci stari 10 let.

Prvi maj v Beogradu

S PRVOMAJSKE PARADE PO BEOGRAJSKIH ULICAH

Velik uspeh v izdelovanju novih proizvodov

Letos proizvajamo vrsto novih proizvodov, ki smo jih namenili za domače kapacitete in domačo proizvodnjo in jih lani še nismo proizvajali — od briketov, asfal- ta, lahkega bencina, rudarskega bencina, elektrod in elektrodnih mas, petrokokska, cilindrskega olja transformatorskega olja, olja za mazanje za mornarico, azbestnih proizvodov po do ben- cinskih in parnih armarov, av- tomobilskega pribora, brusil, raz- nih vrst vrtnih naprav, cen- trifug, dežnategorjev, dvigal tlačnih vrst, hišnih dvigal, ele-

Rešiti ga hočejo

LONDON. — List „Daily Wor- ker“ poroča, da so odpotvale v Madrid angleške trgovske in fi- nancne delegacije, ki hočejo rešiti francosko Španijo iz sedanje gos- podarske krize. Imenovani list pou-

MILOVAN DJILAS NA ZASEDANJU LJUDSKE SKUPŠČINE FLRJ

Kulturno življenje v Jugoslaviji postalo last delovnega ljudstva

Dovolite mi, da omenim nekaj primerov, ki označujejo kulturno preobrazbo in razcvet naše države

in pomenijo mnogo že sami po sebi, še več pa v primerjavi s staro Jugoslavijo.

SOLE IN UČENCI V STARI IN NOVI JUGOSLAVIJI

	št. sol	št. učena	št. sol	št. učena
Osnovne šole s vsajimi ljudsk. šolami	8.956	782.789	15.165	1.669.578
Gimnazije in realke	205	70.775	888	281.693
Učiteljske	34	1.737	51	15.493
Umetn. glasbene, gledališke šole in šole za likovno ter uporab. umetnost	24	3.173	67	13.044
Fakultete visoke šole in višje šole	29	17.734	49	46.423
Vseh vrst sol	9.491	1.708.622	17.318	2.130.734

Podobno je tudi v gledališčih in kinematografiji. Tu je nekaj podatkov o tem: Gledališče in kinematografiji je bilo v stari in novi Jugoslaviji:

a) gledališča: v leta 1938-39 je bilo 24 stalnih gledališč (n), leta 1946 pa 576 s 25.988.127 obiskovalci in leta 1947 pa 47 s 2.362.134 obiskovalci;

b) kinematografi: leta 1939 je bilo 413 stalnih kinematografij (podatki o obiskovalcih n), leta 1946 pa 576 s 25.988.127 obiskovalci in leta 1947 pa 47 s 2.362.134 obiskovalci.

Podobno sliko nam nudi tudi porast zmogljivosti radijskih postaj in števila radijskih naročnikov, dalje število kulturnih domov, čitalnic in ljudskih univerz. Število knjig in brošur, tiskanih v novi Jugoslaviji, kaže neutešen glad množice po dobri knjigi na eni strani, na drugi pa napore

MILOVAN DJILAS

državnih in drugih organizacij, čeprav se niso bili zadovoljni. Podatki o tem so naslednji:

KNJIGE IN BROŠURE LETA 1938

	Število del domača	Število del prevedena	Skupaj
Publicistika	137	7	144
Znanost	17	2	19
Leposlovje	212	131	443
Ubeniki	21	—	21
Strokovna literatura	183	10	193
Cerkvena izdaja	38	—	38
Zakoni, uredbi, odloki	58	—	58
Razno	141	—	141
	907	150	1.057

Ta tabela je narejena po knjigi »Prilog jugoslovanske bibliografije za 1938. godinu«, ki jo je napisal Boško B. Veljković. Pisec omenja v uvodu, da knjiga ni popolna.

iz pogovora s samim avtorjem »Prispevka« je razvidno, da so

imale znanstvene knjige največjo naklado okrog 2000 izvodov, leposlovje pa okrog 5000. Največjo naklado med leposlovnimi deli je dosegla Stevana Jakovljević »Srpska trilogija«, in sicer okrog 20.000 izvodov. »San matere božje« pa je, kakor pravijo, dosegel naklado milijon izvodov.

NAKLADA KNJIG IN BROŠUR V LETU 1945

Vrsta del	Domača del. št. naklada	Prévodi št. naklada	Skupaj št. naklada			
Marxizem-leninizem . . .	87	701.053	53	649.000	140	1.350.000
Publicistika	134	993.500	45	356.100	179	1.349.600
Znanost	11	69.100	15	329.000	26	398.100
Leposlovje in umetnost .	263	1.084.600	130	902.000	393	1.986.600
Ubeniki	58	816.500	14	162.000	172	978.500
Strokovna literatura . .	72	164.600	10	36.000	82	200.600
Cerkvena izdaja . . .	1	100	—	—	1	100
Zakoni, uredbi, odloki itd.	37	292.200	3	45.000	40	337.200
Razno	137	349.500	—	—	137	349.500
Skupaj	800	4.471.100	270	2.479.100	1.070	6.950.200

(Ta tabela je narejena po podatkih iz knjige »Jugoslovanska bibliografija 1945«, izdaje »Jugoslovanske knjige«, Beograd. Izmed 1070 knjig in brošur je

navedena naklada samo za 465 knjig in brošur. Za 585 knjig in brošur ni bilo podatkov o nakladi v knjigi »Jugoslovanska bibliografija 1945«.)

NAKLADA KNJIG IN BROŠUR V LETU 1947

Vrsta del	Domača dela		Prevozi		Skupaj	
	št.	naklada	št.	naklada	št.	naklada
Marxizem-leninizem . . .	21	372.000	74	1.265.000	95	1.637.000
Publicistika	73	902.200	120	1.839.600	193	2.741.800
Znanost	16	96.500	78	587.300	94	683.800
Leposlovje in umetnost . . .	364	2.200.600	314	2.115.600	678	4.316.200
Ubeniki	223	3.982.000	76	813.000	299	4.795.000
Strokovna literatura	405	2.690.700	65	450.950	470	3.141.650
Cerkvena literatura	21	260.750	—	—	21	260.750
Zakoni, uredbi, odloki itd. . .	170	1.790.500	—	—	170	1.790.500
Razno	356	2.230.540	—	—	356	2.230.540
Skupaj	1649	14.536.790	727	7.071.540	2.376	21.608.330

To pomeni v primeri z drugimi proračuni, da je bilo leta 1947 v naši državi natančno desetkrat več knjig kakor leta 1938.

Dovolite, da se vsaj z enim primerom dotaknem, v kakšnem odnosu je bila stara Jugoslavija in v kakšnem je nova do pospeševanja kulture in umetnosti.

V proračunu stare Jugoslavije za leto 1939-40 je znašala vsota določena za umetnostne razstave in odkup umetniških del, za umetnostne in književne natečaje, ter nagrade na razstavah, za književna in umetniška društva v državi, za začasne podpore književnikom in umetnikom, kakor tudi za podpore nepriskrbljenim, ponesrečenim in obolenim

književnikom ter umetnikom — 130.000 din. Proračun nove Jugoslavije za leto namene leta 1946 pa znaša 9.950.000 din.

Nagrade, ki jih je podelil komita za kulturo in umetnost pri vladi FLRJ Jugoslavije književnikom, umetnikom in drugim kulturnim delavcem v začetku leta 1947, so desetkrat večje od skupnega proračuna stare Jugoslavije za leto 1939-40, ki je bil določen za podpore kulturnim delavcem.

Leta 1947 je 50 književnikov, slikarjev, kiparjev, grafikov, skladateljev, gledaliških umetnikov in filmskih delavcev prejelo nagrade komiteja za kulturo in umetnost pri vladi FLRJ v znesku 1.500.000 din, v začetku leta

1948 pa je prejelo 107 umetnikov in kulturnih delavcev nagrade v skupnem znesku 3.653.000 din.

Ustanove	1838-39	1945	1946	1947
Za umetniške, glasbene in gledališke šole in šole za likovno in uporabno umetnost	6.235.101	12.633.690	16.497.999	35.398.652
Za gledališča	19.321.374	54.188.024	116.986.803	185.140.051
Za muzeje, galerije in zbirke	7.908.955	8.218.856	19.586.250	29.246.552
Za zavode za zaščito kulturnih umetniških spomenikov	495.922	864.557	3.017.435	5.987.404
Za knjižnice in arhive	2.810.073	5.108.296	11.074.225	13.160.001

Tu ne bomo navajali zneskov, ki so določeni za zgraditve materialne baze naše kulture. Te podatke si lahko ogledate tako v proračunskem predlogu za leto 1948, kakor tudi v »zakonu o petletnem planu«. Hočem opozoriti le na naslednje:

Med to petletko bomo dosegli tako močan razvoj filmske in radijske industrije, da bomo lahko še nadalje napredovali neovirano

Ogledmo si še podatke o financiranju nekaterih kulturnih ustanov pred vojno in danes.

Ustanove	1838-39	1945	1946	1947
Za umetniške, glasbene in gledališke šole in šole za likovno in uporabno umetnost	6.235.101	12.633.690	16.497.999	35.398.652
Za gledališča	19.321.374	54.188.024	116.986.803	185.140.051
Za muzeje, galerije in zbirke	7.908.955	8.218.856	19.586.250	29.246.552
Za zavode za zaščito kulturnih umetniških spomenikov	495.922	864.557	3.017.435	5.987.404
Za knjižnice in arhive	2.810.073	5.108.296	11.074.225	13.160.001

v teh panogah in kmalu krili osnovne potrebe ljudstva. Razen tega smo si zastavili smoter, da bomo že med to petletko ustvarili osnovne pogoje za vse vrste sol, tako da našim ljudem ne bo treba hoditi v tujino, razen v nekaterih primerih, ko gre za specializacijo ali da se seznanimo s pridobitvami drugih dežel. Prvi pomembni koraki v tej smeri so že storjeni.

ZGODOVINSKA NALOGA OF SLOVENIJE
RESOLUCIJA
II. KONGRESA OF

Po referatu in pregledu dosedanjih vprašanj je II. kongresnem razpravljanju o nalogi OF in po vsegrah osvobodilne fronte Slovenije ugotovilo:

da je OF Slovenije izpolnila zgodovinsko nalogo z organiziranjem osvobodilne borbe Slovencev proti fašističnemu imperializmu in stopila po osvoboditvi v novo fazo razvoja, v borbo za obrambo izvojevalnih pridobitev in izgradnje svobodne domovine.

Tako predstavlja OF novo obliko političnega življenja delavcev, delovnih kmetov, ljudske inteligence in vseh delovnih ljudi Slovenije biveno razdeljeno od vseh nekdanjih političnih strank in blokov, novo obliko borbeno enotnosti, ki je neobhodno potrebna naši množici, družbeni stvarnosti in izpolnitvi veličinskih nalog, ki so se pred nami.

Da so nadalje uspehi OF od I. kongresa do danes na vseh področjih njene dejavnosti istočasno rezultat in potrditev pravičnosti linije ljudske fronte v Jugoslaviji.

Sprico konsolidacije in izgradnje nove demokracije v naši državi, ki je postala s svojo

obnovo in izgradnjo vzor mnogim drugim deželam in pridobila velike simpatije po svetu, mora kongres na drugi strani opozoriti na pojave v mednarodnem dogajanju, ki zahtevajo posebno budnost vseh svobodnih ljubnih sil in prijateljev miru. Drugi kongres OF Slovenije ugotavlja, da slovensko ljudstvo podpira miroljubno politiko zvezne vlade, ki se bori za mir in prijateljstvo med narodi; da je OF v preteklem razdobju po prvem kongresu razširila in okrepla svojo organizacijo in da so se vzporedno razvile tudi njene množne organizacije.

Na podlagi teh ugotovitev pa

V severnem delu Velikopoljske, sedem kilometrov od Złina, leži Biskupin, znana danes ne samo na Poljskem, marveč tudi izven njenih meja zaradi izrednih odkritij arheološke ekspedicije poznanejšega vseučilišča. Ze L. 1933 so dijaki in profesorji poznanijske univerze odkrili na polotoku spodnje dele nekolicine hiš, fragmente dveh ulic in temelje obrambnega nasipa, ki je obkrožal naselje. Vodila so se sistematično raziskavanja vsako leto v poletnih mesecih od leta 1935 pa tja do vojne leta 1943. Nemci so dvignili mnogo prahu, zatrjujajo, da je to staro germano naselje. Ker se pa ta trditve nikakor ni mogla znanstveno dokazati, so Nemci celotna odkritja ponovno zašli z zemljo. Leta 1946 so ponovno pričeli z odkopavanjem in je del najdenega naselja že povsem restavriran v izvirni obliki.

Odkritja so dovedla do tega, da so lahko z gotovostjo ugotovili ostanke velikega obrambnega nasipa okrog naselja, osnovanega v začetku zgodnje železne dobe, nekako v 7. stoletju pred našim štetjem. Za časa nastanka tega naselja, se pravi, pred 26. stoletjem je prosor današnje Poljske z deželami vzhodne Nemčije vse do osrednjega dela Labe in severne Češke naseljevalo praslovanstvo.

Ljudstvo, ki jih arheološki imenujemo narod upeljevalcev trpel lužiskega tipa. Bil je to narod poljedelcev od davnine naseljen na tej zemlji, kjer je živel v prakilnostnih skupinah in bil razdeljen na razna plemena, torej posebne državne organizme.

SLEDovi NAŠIH PRADEDOV

Nad vse zanimiva odkritja na Poljskem so dokazala visoko kulturno raven Praslovanov pred 26 stoletji

Središča uprav in obnem zakonišča ob nevarnosti, so bile utrjena taborišča. Pomembno jih danes nad 150 iz časov med 8. in 4. stoletjem pred našim štetjem, s med temi jih nad 90 odpade ravno na deželo zapadne Poljske. Tako obrambno taborišče je bilo tudi biskupsko. Stelo je okrog 100 hiš po večini enakih razsežnosti in je bilo obdano s čvrsto lesenno ogrado. Posebno pozornost vzbujajo načrt mesta, ki bi ne delal aramote nobenemu današnjemu urbanistu. Mesto je imelo ovalno obliko prekrito z 11 povsem vzporednimi ulicami z zapada na vzhod, ki jih veže dolga ulica vzdolž obrambnega nasipa. Ulice so bile široke do 3 metre, tlakovane s hrastovimi plohi, ob njih pa so bile zgrajene vrste hiš; vsaka vrsta teh je bila pokrita s skupno streho. Tak razpored nastanek hiš kaže na veliki obseg taborišča, ki je moralo zaradi obrambe imeti čim manjši obseg. Hiše so bile razdeljene v tri prostore. Največje med njimi so bile dolge 10 metrov in 9 pol metrov široke.

Od opreme so se ohranili v nekem prostoru temelji skupnega lužiskega rodbine. V neki drugi hiši so našli kratke panje, ki so jih verjetno uporabljali kot stolce. Na robu nekake ognjišča sta ostali pokončni rogovili, ki sta služili kot opori za raženj pri prečanju mesa. Jedila so kuhali v glinastih posodah.

Naselje je bilo obdano z ovalnim lesenim plotom, izdelanim z ilovnatim nasipom, od katerega so se ohranili spodnji deli. Približna višina tega nasipa je dosegla 3 do 4 metre. Zgrajen je bil iz lesenih desek zbitih v nekakšno vrsto zabojev, napolnjenih s stepano zemljo.

Najden je bil tudi taboriščni voh, izdelan v celoti iz lesa, brez koščka železa, na način, ki prča o sijajnih strateških iznajdbah naših prednikov. Podobno je bil izdelan vhod v Trinsu na Grškem, v kamnitem mestu mikenske kulture iz 14. stoletja pred našim štetjem in v prapolskem mestu v Kleštvu, v 9. stoletju. Odkritje v Biskupinu nam nudi mnogo dragocenih podatkov o življenju in kulturi Praslovanov. Zaradi vlažnih tal so se tu ohranili najrazličnejši predmeti iz jesa, kosti in roženice, rastlinska vlakna in semena. Proučevanje teh ostankov in okostij, najdenih v naselju, dokazuje, da je prebivalstvo živelo v glavnem od poljedelstva in živinoreje. Od žitaric so pridelovali štiri vrste pšenice, ječmen in proso, od stročnic pa fižol, bob in lečo, medtem ko so olje pridobivali iz maka, oljne repe in lanu. O njihovem zemljedelskem načinu življenja pričajo najdeni okrogli tolčki in kamniti metalniki, ki so jih uporabljali za drobljenje žitaric, potem podjedelsko orodje, kakor motike, leseni plugi in železni srpi. Nič manj zanimiv ni bil rezultat proučevanja živalskih okostij. Pokazalo se je, da je prebivalstvo praslovanovskih taborišč poznalo vse sesalce, ki jih danes gojijo v posestvu, razen mačk; torej konje, krave, svinje, ovce, koze in pse, vendar niso se poznali perutnine. Velika večina najdenih kosti pripada domačim živalim in le majhen odstotek divjadi. Prav tako je bila najdenih le malo ribjih kosti. Iz tega sledi, da so Praslovan pred 26 stoletji bili že tipični poljedelski narod in da je lov in ribolov igral v tedanjem gospodarstvu le neznatno vlogo.

V taborišču je bila razvita tudi raznovrstna obrt. Mizarstvo so poznali prav tako kakor na Polhali ali Huculščini. Da so poznali tudi tkalstvo okoli lahko ugotovimo po najdenih lanenih vlaknih in glinastih vretenih. Po lesenih nogah in mnogih glinastih utežih uporabljenih pri stavljanju. Zelo je bilo razvito lončarstvo, kar dokazujejo krami keramični izdelki delno poslikani s pestrimi okraški in tu in tam celo glazirani z belo maso. Dokazano je tudi, da so obstajale livarske delavnice, od katerih so se našle glinaste forme in glinasti nastavi kovaških mehov. V naselju najdeno orožje, dokazuje, da so poznali tudi kovaško obrt.

Za medsebojne veze so se prebivalci posluževali konj, kar se da sklepati po črteh in logu ter železnih in bronastih podkvah, naj-

denih v taborišču. Z izdelovanjem orodja in orožja iz roženice in kosti so se gotovo bavili posebni obrtniki, ki so poleg tega izdelovali tudi konice za kopa, pušice, motike, šila, igle, kladiva in diela. Najti pa ni bilo najmanjših sledov o obliki in obutvi prebivalcev. Po hišah so našli različne skovalci na velike količine različnih okrasov, od katerih so nekateri potekali iz drugih oddaljenih krajev. Ravno nekateri od teh ostankov omogočajo točnejšo ugotovitev starosti taborišča.

Sijajni načrti za osnutek naselja, močni obrambni nasipi in utrjena obala, kar vse je bilo zgrajeno s skupnim delom množice stotin rok, nam dokazuje, da je v taborišču vladala močna oblast. To oblast je gotovo imel starešina roda, izbran zaradi svojega organizatorskega talenta in vojaških izkušenj. Hiše, njihova notranjost in živi inventar so bili last rodbini. Obstoj različnih vrst kvalificiranih obrtnikov kaže na izredno razdelitev dela.

Važnost biskupinskih izkopnin je v tem, da se je ne samo na Poljskem, marveč na vsem prostoru praslovanovske lužiske kulture našla dobesedno najpomembnejša slika življenja in kulture naših prednikov pred 26 stoletji. Odkritje obrambnih temeljev hiš, ulic in obrambnih zgradb so nam prvič pokazali izredno velikega predzgodovinskega naselja. Narčni, razumna razporeditev naselja, sijajno izkoriščena lega otoka, način utrditve pridelnega položaja z močnim nasipom, vse to nam kaže organizatorski talent naših prednikov.

V nemških publikacijah, in na žalost celo v nekaterih slovenskih delih, so se pred kratkim predstavljala slovenska plemena iz 8. stoletja pred našim štetjem kot napol nomadska, ki so živela v kolbah iz bčevja, se oblačila v živalske kože in se bavila z lovom in ribolovom. Medtem pa nam biskupinske izkopanine zgornjo dokazujejo, da so že v zgodnji predzgodovinski dobi naši predniki živeli kot poljedelci, da so se pečali z živinorejo, da so stanovali v skupnih naseljih in v hišah, ki niso bile nič slabše od današnjih lesenjač.

Odkritja v Biskupinu dokazujejo, da so se naši predniki bavili z različnimi obrti, kakor mizarstvom, tkanjem, lončarstvom, keramičarstvom, kovaško obrtjo in obdelavo kovine ter da so trgovali z različnimi, tu in tam celo zelo oddaljenimi deželami. Te izkopanine torej ne samo da bogate naše znanje iz predzgodovine, marveč popravljajo nekatere miselnosti o kulturi naših prednikov in nas uče spoštovati našo predzgodovinsko preteklost. Proučevanje Biskupina bo trajalo še nekoliko let in ima namen odkriti celo naselje ter ga popolnoma rekonstruirati.

Pri tem so na delu najboljši poljski učenci, arheologi, historiki, sociologi in drugi.

SATURN

Ko se po zatonu sonca pokažejo zvezde, se med njimi najbolj odlikujeta dve zvezdi. Prva je rdečkasta, druga belkasta in mnogo večja s sija. Obe se pokažeta na vzhodni strani neba ter nista obzrjeni od sonca, temveč sliči naši zemlji. Ta dva planeta sta Saturn in Mars.

Saturn kroži okrog sonca v oddaljenosti devet in pol nebeskih metrov, kar odgovarja 1 milijardi 428 milijonov kilometrov. Zaradi te velike oddaljenosti je tudi pot, ki jo napravi Saturn okrog sonca, veliko večja od poti zemlje. Če upoštevamo še Saturnovo okornost potem ugotovimo, da rabi Saturn 29 1/2 leta, da napravi pot okrog sonca.

Saturn je mnogo večji od zemlje. Njegova masa je 95-krat večja od zemlje, kar pomeni, da bi iz Saturna napravili 95 zemelj. Snov, iz katere je Saturn, pa je mnogo redkejša od snovi zemlje, celo redkejša od vode. Na krogi Saturna se opaža nekaj zanimivosti. Zavrt je v obliki, ki so se razvile v obliki ozkih prog, kar je najbrže posledica njegovega hitrega vrtenja. Od časa do časa se vidijo tudi bele pege, za katere pa se ni ugotovljeno, kako nastajajo. Verjetno je, da so te bele pege tista mesta na njegovi površini, ki niso zakrita z oblaki.

Na Saturnu je veliko hušji mraz kot na zemlji, približno 145 stopinj pod ničlo. Ko kroži Saturn okrog sonca, ga spremlja 10 satelitov, ki so vsi razen enega, manjši od zemlje. Prmer največjega Saturnovega satelita Titana pa je 4200 km, to je približno 1000 km večji od premera zemlje.

Kulturne drobtine

Teden češkoslovaškega filma v Rimu

Dne 7. maja t. l. se bo v Rimu pričel teden češkoslovaškega filma, v katerem bo imela rimska javnost priložnost videti slednje češkoslovaške filme najnovejših proizvajalcev: »Mrvi med živimi«, »Sirena«, »Moje brez krija«, »Ukradeni meji«, »Povesti Karla Čapka« in starejši film »Ekstaza«. Poleg tega bodo v predprogramu predvajali vrsto kratkih risanih filmov.

Načrt Založnega zavoda Hrvatske

Založni zavod Hrvatske bo nadaljeval s izdajanjem izbranih del hrvatskih književnikov. Letos bo izdal knjigo proze Vladimirja Nazora »Portreti in silhuete«, »Knjigo lirike Miroslava Krleža«, »Potopisa Augusta Cesarca«, članke Ivana Gorana Kuvačića, roman Novaka Simića »Zid mladosti«, zbirko pesmi najmlajših hrvatskih lirikov in zbirko hrvatskih pripovedk. Poleg tega bodo izšla dela starejših hrvatskih in srbskih književnikov ter dela novjših črnogorske in makedonske književnosti.

Slikarski tečaj v Beogradu

Združene likovnih umetnikov ljudske republike Srbije je otvorila tečaj za slikanje fresk, ki ga obiskujejo 30 likovnih umetnikov. Tečaj vodi profesor Adamić likovnih umetnosti Joroslav Kratinac.

»Rude pravo« izide v poljščini

1. maja je izšel dnevnik »Rude pravo«, glavno glasilo komunistične partije Češkoslovaške, v poljskem jeziku v 50.000 izvodih. Ta številka bo posebno bogata in bo vsebovala članke, vesti in fotografije o političnem, socialnem, gospodarskem in kulturnem življenju Češkoslovaške. Ob enem pa pripravljajo varšavski dnevnik »Głos ludu«, ki je glavno glasilo poljske delavske stranke (Komunistične), posebno izdaja v češkem jeziku s članki o poljskem življenju.

To je danes edinstven dogodek v zgodovini česarstva in nov korak k poglavitni češkoslovaško-poljskega prijateljstva. Oba dnevnika sta izšla na dan, ko so priredili veliko mednarodno kolezarsko dirko Praga-Variava, to je, kakor smo že zgoraj naveli 1. maja.

62 predstav v bjelovarskem gledališču

Mestno narodno gledališče v Bjelovaru je uprizarilo v letošnji sezoni 62 predstav in pripravila sedaj premiero Cankarjevega »Kralja na Beljavinu«. Poleg mestnega gledališča delujejo v Bjelovaru še gledališke grupe mestnega sindikalnega sveta in sindikalne podružnice javnih to. žilstav ter ljudskih sodišč. Na ozemlju vsega bivšega bjelovarskega okrožja delujejo številne diletanške skupine, ki gostujejo po vseh večjih vaseh. V kratkem bodo pričeli s tečajem za režiserje in voditelje gledaliških skupin, zborov in orkestrrov.

Fizkultura